ТОМО ВЛАДИМИРСКИ — ВО ПОМЛАДО ИЗДАНИЕ

Томо Владимирски

Бардот на палетата заробен од Радика

- „СТУДИРАЈ СЛИКАРСТВО“ — ОВИЕ ЗБОРОВИ НА ВЛАДИМИРСКИ МУ ГИ УПАТИ ВО 1926 ГОДИНА ДОАЈЕНОТ НА СОВРЕМЕНОТО МАКЕДОНСКО СЛИКАРСТВО, ДИМИТАР ПАНДИЛОВ
- А ШТО ПРЕТСТАВУВА СЛИКАРСТВОТО ЗА ВЛАДИМИРСКИ КАЖУВААТ НЕГОВИТЕ ЗБОРОВИ: „ЖИВЕАМ ЗА ДА СЛИКАМ И СЛИКАМ ЗА ДА ЖИВЕАМ
- СЛИКАЊЕТО МИ ГО ПРОДОЛЖУВА ЖИВОТОТ

Радика е огледало на небото. Радика е река чии води имаат лице и наличје. Таа во своето корито има мошне малку места каде што може целосно да го распостеле својот воден килим во кој се преливаат илјада бои. Радика е убавица меѓу реките. Ниту една река не може да ја надличи. Таа е накитена со брзаци, со вители. Таа знае да биде зговорлива со ехото на пејсажот, со своето мошолење знае да биде милолика, но најчесто знае да биде дигноглава и начасничава, распенета на многубројните меандри. Таа со своите води ожесточено удира по карпите и по спилите Во својот тек таа доживува илјадници драми. Радика е драматична река.

— Динамиката на Радика е судбински поврзана со мојот живот, — ни рече Томо Владимирски, наш истакнат ликовен уметник. Колку големо значење има Радика во творештвото на Владимирски мошне речовито зборува и фактот што неговата последна самостојна изложба во Даут-пашиниот амам во Скопје, презентирана минатата година, имаше наслов „Низ Радика“ и сите творби третираа мотиви од Радика.

Пандилов: »ТИ ИМАШ ВОНРЕДЕН ТАЛЕНТ«

Томо Владимирски, заедно со Лазар Личеноски, Димитар Пандилов, Никола Мартиноски и Вангел Коџоман, е основоположник на современото македонско сликарство. Роден е 1904 година во Скопје.

— И татко ми, Владо, е роден во Скопје, а дедо ми Тоде во Скопје се доселил од Булачани, ни рече Владимирски.

Владимирски основно училиште и гимназија учел во Скопје. Уште како ученик пројавил голема љубов кон сликарството.

— Сопрво со акварел почнав да ја сликам турската чаршија. Прв учител за сликарство ми беше нашиот прочуен ликовен деец Димитрие Зографот, кај кого учеше и Никола Мартиноски.

Во 1926 година во Скопје била отворена самостојна изложба на доајенот Димитар Пандилов. Тоа беше прва самостојна изложба во Скопје од македонски ликовен уметник. Владимирски зел под мишка неколку свои слики во масло и акварел, отишол на изложбата и му ги покажал на Пандилов. Димитар Пандилов се заинтересирал за него и веднаш отишле дома кај Владимирски. Бил восхитен од она што видел. „Момче, се гледа дека имаш вонреден талент. Ти препорачувам да одиш во Белград и да студираш сликарство“.

— Овие зборови на Пандилов беа пресудни за мојата иднина и за мојот живот. Така, охрабрен од Пандилов, во 1928 година заминав да студирам сликарство во Белград, каде што останав сѐ до 1935 година.

Другарувањето со Живко Фирфов

Со оглед на тоа што кога замина на студии Владимирски веќе беше останал без татко, во Белград живееше под мошне тешки материјални услови. За да се обезбеди со храна бил принуден да пишува фирми по народните кујни во Белград. Владимирски уште како гимназист бил најдобриот скопски гимнастичар. Најголеми успеси постигнувал на разбој и коњ. Подоцна негови ученици во областа на гимнастиката биле видни скопски гимнастичари, меѓу кои бил и денес познатиот скопски адвокат Панта Поленак. Благодарение на неговите гимнастичарски способности за време на студиите во Белград држел и неколку хонорарни часови како наставник по фискултура.

— Во Белград — се присеќава Владимирски — за време на студиите, живеев цели пет години во ист стан со сега познатиот музиколог Живко Фирфов. За да можеме да закрпиме крај со крај одевме по народните кујни во Белград, што во тоа време ги држеа речиси само Македонци, и пишувавме фирми. Станувавме во првите утрински часови. Фирфов ја носеше скалата а јас кофите со бои. Потоа кога ќе успеевме да убедиме некој гостилничар да му ја реновираме фирмама, Фирфов израдуван што за неколку дена кај истиот гостилничар ќе имаме обезбедена исхрана, ја тресеше скалата на која се искачував да ја пишувам фирмата. Но, поголемиот дел од времето гладувавме. Со Фирфов најмногу се радувавме кога ќе стасаше есен. Тогаш почнуваа многубројните слави и секој ден некој од учениците на кои им предавав фискултура ќе не поканеше на гости. Во есен исхраната ни беше гарантирана.

Мојот »изум« во Прага

— По студиите во Белград, во 1935 година добив двегодишна стипендија за ликовна специјализација во Прага. Мојата стипендија содржеше: доручек, ручек и стан. Вечерата ја немаше. Во собата на студентскиот дом кај што живеев имаше некаков специјален автомат на гас, на кој можеше да се готви јадење. Но за да работи автоматот, беше потребно во него да се пушта, секој половина час, по една круна. А една круна во Прага значеше многу. Од дома ми испратија големо количество грав за да си правам вечера. Но автоматот беше како аждер: додека да го сварам гравот, ќе потрошев неколку круни, а тоа не ми се исплаќаше. Затоа еден ден успеав со жичка да го активирам автоматот и овој „изум“ донекаде ми го олесна престојот во Прага. Секоја вечер мирисот од гравот што се вареше врз автоматот, се ширеше низ долгиот ходник, и сите во студентскиот дом, во тој миг, знаеја дека сум почнал да ја подготвувам својата вечера.

Боемство наследено од Раде Драинац

Непосредно пред завршувањето на специјализацијата, во пролетта 1937 година, Владимирски во Прага ја отвори својата прва самостојна изложба. Истата година на есен, по враќањето, Владимирски отвори самостојна изложба и во Скопје. Во Скопје извесно време работеше како слободен уметник. Во 1938 година во Скопје ја отвори својата трета самостојна изложба. За оваа изложба Раде Драинац, еден од најголемите југословенски поети во тоа време, напишал опширна рецензија.

— На оваа моја изложба се запознав со Драинац и потоа станавме многу добри пријатели. Од 1938 до 1940 година, кога Драинац од Белград ќе дојдеше во Скопје, по цел ден бевме заедно. Најмногу одевме во кафеаната „Јанче-ан“, која се наоѓаше во близината на црквата „Св. Спас“. Драинац беше вистински боем. Тој беше еден од последните вистински принцови на боемството. Да се биде во друштво со него значеше вистинска благодет. Најубавите жени во Скопје во тоа време се натпреваруваа која ќе го обезбеди неговото друштво. Драинац имаше голем дух и остави видни влијанија врз мене. Јас и денес сум по малку боем. И среќен сум што боемството го наследив од великиот Раде Драинац. Сите тие што собираат материјали за животот и делото на Драинац доаѓаат и кај мене па се распрашуваат за многу детали. Тоа ми причинува посебно задоволство.

Вечниот пријател Цицо!

Во 1938 и 1939 година во Скопје, Владимирски приреди заедничка изложба со Лазар Личеноски, Никола Мартиноски и Василие Поповиќ — Цицо. Во 1939 година, заедно со Цицо, Владимирски стана постојан сценограф на Народниот театар во Скопје. Како сценограф, Владимирски работи сѐ до пензионирањето во 1965 година.

— За време на мојата долгогодишна дејност како сценограф најголемо доживување преставува моето долгогодишно пријателство со Василие Поповиќ — Цицо. Ми се чини дека секој човек попусто ќе го проживее својот живот, ако во него не сретне пријател каков што за мене беше Цицо. Среќен сум што бев современик на овој голем човек и уметник, чие пријателство ми претставува нешто најскапоцено во животот.

Досега Владимирски има приредено 16 самостојни изложби. За изложбата „Крај Вардар“ во 1960 година ја доби Октомвриската награда. Во 1967 година доби и Октомвриска награда за животно дело. Има насликано над 5.000 слики во масло, акварел, цртежи, темпери, графики со туш и слично. Во својата 26-годишна дејност како сценограф има направено стотици сценографии за драми, опери, балети и разни сценски творби.

— Живеам за да сликам и сликам за да живеам. Сликањето ме освежува и ми го продолжува животот. Моментно подготвувам пообемна изложба со мотиви од Радика. Целиот ток на оваа река е драматичен. Радика е убавица во сите четири годишни времиња. Јас сум постојано на нејзините брегови. Изложбата што ја подготвувам ќе ја презентирам низ сите позначајни југословенски центри: Скопје, Сараево, Белград, Љубљана, Загреб . . . А Радика, со своите брзаци и кањони, ќе тече низ моите слики и ќе симболизира еден драматичен и динамичен живот за кој можам да речам дека тоа е мојот живот!

Ташко Ширилов